

Til beslutningsforslag nr. B 56. Betænkning afgivet af Europaudvalget den 28. maj 2003

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om overgangsordning for Danmark ved EU's udvidelse mod øst

[af Kristian Thulesen Dahl m.fl. (DF)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 11. december 2002 og var til 1. behandling den 27. februar 2003. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Europaudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 2 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 17 spørgsmål til beskæftigelsesministeren til skriftlig besvarelse, hvoraf denne har besvaret de 16.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget finder, at EU-udvidelsen den 1. maj 2004 med Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Slovenien, Malta og Cypern og med Bulgarien og Rumænien i 2007 er en historisk begivenhed. Det er et farvel til et Europa præget af deling, konfrontation og krige. Det er et velkommen til et samarbejdende, demokratisk Europa, der skal øge velstand og velfærd for alle europæere i nord, i syd, i øst og i vest.

Som ved tidligere EU-udvidelser giver det i Danmark og i andre EU-lande anledning til en

debat om, hvorvidt de nye landes indtræden udgør en trussel mod vore egne forhold, en debat, hvor fokus er på den frie bevægelighed af arbejdskraft og udnyttelse af de sociale systemer til »social turisme«. Når der er grobund for en sådan debat, er det, fordi flertallet af de nye EU-lande er langt fattigere end de nuværende. Med en høj levestandard og høj social velfærd i Danmark og andre lande forsøger man at skabe det billede, at millioner af fattige fra de nye medlemslande vil vælte ind over vore grænser som underbetalt arbejdskraft til tvivlsomme midlertidige job for herefter at udnytte det danske sociale system. JuniBevægelsen har i forbindelse med en dansk folkeafstemning tidligere forsøgt sig med plakaten »40 millioner polakker ...« for at skabe en folkelig frygt. I forbindelse med EU-udvidelsen er argumentationen overtaget af Dansk Folkeparti, som er imod EU-udvidelsen og derfor skal have et argument til at begrunde, hvorfor det som det eneste parti i Danmark siger nej til EU-udvidelsen. Spørgsmålet om arbejdskraftens frie bevægelighed er for Dansk Folkeparti velegnet, fordi det kan forene Dansk Folkepartis modstand mod EU og mod udlændinge og samtidig skabe en frygt i befolkningen for, at mange vil komme til Danmark fra de nye lande, undergrave vores velorganiserede arbejdsmarked og snylte på vores sociale velfærdssystem.

Ser man på de tidligere EU-udvidelser, hvor mindre udviklede og fattige lande blev medlemmer af EU, finder man det modsatte resultat af det frygtens scenario, som Dansk Folkeparti po-

litisk forsøger at opbygge over for den danske befolkning:

Irland, som i 1973 blev medlem sammen med Danmark og Storbritannien, var dengang et fattigt og mindre udviklet land – og havde været det i mange år. I dag – 30 år efter medlemskabet – har Irland i kraft af EU-medlemskabet og EU-støtte udviklet sig til et rigt, moderne, veludviklet samfund. EU-medlemskabet blev den trampolin, hvorfra Irland kunne foretage et udviklingsmæssigt markant hop. Det samme gælder for andre nye og mindre udviklede lande, der er blevet medlemmer af EU. Og det er netop formålet med det europæiske samarbejde. Vi løfter som lande og folk hinanden fremad i udviklingen.

Da Grækenland, Spanien og Portugal blev medlemmer af EU, var der – som ved den forestående udvidelse – også en heftig debat om, hvorvidt store folkemasser ville søge til det langt rigere Nord- og Vesteuropa. Der blev derfor vedtaget en overgangsordning for arbejdskraftens frie bevægelighed for disse lande. Dengang var der mange gæstearbejdere fra de tre pågældende lande i de andre vesteuropæiske lande. De nye udviklingsmuligheder i de tre lande som følge af EU-medlemskabet betød imidlertid, at de fleste tog hjem til deres egne lande for at få gavn af det udviklingsløft, som medlemskabet skabte.

Historien har siden vist et markant udviklingsløft i alle tre lande i kraft af EU-medlemskabet. I dag er der ingen strøm af arbejdskraft fra Syd- og Østeuropa til Nordeuropa, men snarere en strøm af pensionister fra nord til sydens sol og varme.

Da de tre lande blev medlemmer af EU, var der økonomisk store forskelle mellem dem og de daværende EU-lande. Bruttonationalproduktet (BNP) pr. indbygger forholdt sig som 10 til 3 mellem de rigeste og de fattigste EU-lande. Selv i dag er der store forskelle mellem de rigeste EU-lande – Luxembourg og Danmark – og så det fattigste EU-land, Grækenland. Trods totalt fri bevægelighed for arbejdskraft og klare regler siden 1971 om ret til social beskyttelse er det meget, meget få borgere i de nuværende 15 EU-lande, der benytter sig heraf. Arbejdskraftens bevægelighed på tværs af landegrænserne i Europa er ikke ret stor: et par millioner ud af en samlet befolkning på 386 millioner mennesker i de 15 EU-lande. Fraregnes de, der bor i grænseområderne, og som pendler dagligt til nabolandet for

at arbejde, f.eks. over Øresund og ved den dansk-tyske grænse, samt de, der arbejder i europæiske/internationale organisationer og virksomheder, så er arbejdskraftens bevægelighed helt ubetydelig og i nogle tilfælde bekymrende lav, fordi ledige ikke får job, som er ubesatte andre steder.

Når arbejdskraftens bevægelighed over landegrænserne – og i mange lande også internt – er så lille, så er det, fordi det ikke forekommer særlig attraktivt for de fleste at blive fremmedarbejder i et andet land, hvor man ikke taler sproget, ikke kender samfundet og dets kultur, og fordi familie, naboer, venner og bekendte og det hjemlige trækker langt mere end en eventuel økonomisk gevinst ved at tage et job i et andet land. Højere lønninger står ikke alene, men følges af højere priser, leveomkostninger og skat, så det samlede billede er for de fleste ikke særlig attraktivt. Her er mønsteret i Vest- og Østeuropa ret ens.

Med nye udviklings-, beskæftigelses- og karrieremuligheder i eget land efter medlemskab af EU trækker det ikke at udvandre som arbejdskraft til et andet land.

Når det gælder ind- og udvandring, taler man om en »pull og push-proces« – en trække- og skubbe-proces: Bedre muligheder og vilkår trækker mennesker til, men denne trække-effekt står sjældent alene. Der skal også være en skubbe-effekt i folks eget land, f.eks. at det hele virker håbløst, for så vil drømmen om en ny og bedre tilværelse et andet sted medvirke til at få mennesker til at bryde op, forlade deres eget land og udvandre. Så stærke processer synes ikke at være til stede i dagens Europa, heller ikke i de Øst- og Centraleuropæiske lande. EU-medlemskabet skaber tværtimod langsigtede perspektiver for landenes udvikling og befolkningernes muligheder. EU-medlemskabet mindsker dermed i sig selv behovet for og lysten til at udvandre til den vestlige del af Europa, nu hvor alle er med i den samme forening – EU. Dansk Folkepartis modstand mod EU-udvidelsen bygger derfor på den fejlagtige opfattelse, at blot vi skærmer vores grænse mod de andre og holder dem ude, så kan vi hygge os i smug. Fejlen er, at sådan er hverken Europa eller verden indrettet i dag. Fundamentet under vores samfund, værdier og kultur styrkes ikke ved en nationalistisk isolation, men kun ved, at vi sammen med vore na-

boer i Europa skaber ordentlige vilkår for alle europæere, og at vi lærer af hinanden.

De ti nye lande, der bliver medlemmer af EU den 1. maj 2004, og de to, der bliver medlemmer i 2007, udgør den første store udvidelse med hovedsagelig langt fattigere lande end de nuværende EU-lande. Kun de to middelhavslande Cypern og Malta samt Slovenien er rigere end det fattigste EU-land, Grækenland. Alle de andre lande ligger under Grækenlands niveau, også de tre baltiske lande og Polen, som er Danmarks nærmeste naboer. Forholdet i rene tal i BNP pr. indbygger er 10 til 1 fra det rigeste til det fattigste EU-land efter udvidelsen. Det virker meget voldsomt. Måles der i købekraft, så er forholdet 3 til 1 og dermed mere overkommeligt.

Det vil tage en lang årrække for de nye EU-lande at nå op på de nuværende EU-landes gennemsnitlige niveau. Det kræver meget af de nye lande. Det vil også kræve meget af de nuværende EU-lande.

EU-medlemskabet skaber stabile rammer for de nye EU-lande. Det sætter klare mål for forandringsprocessen i landene og dermed muligheder, som ikke ville eksistere uden for EU.

Landenes befolkninger ser klart de politiske, økonomiske og udviklingsmæssige perspektiver i at blive dele af det fælles Europa, som de historisk og kulturelt altid har hørt til, kun afbrudt af 50 års kommunisme, som satte deres udvikling i stå.

De nye EU-lande har historisk bidraget meget til Europas udvikling. Og de har meget at byde på i fremtiden. De har veluddannede befolkninger, traditioner for velorganiserede samfund samt mål om social velfærd for befolkningerne. Der er derfor mange værdi-, kultur- og holdningsmæssige fællestræk mellem vore lande trods de materielle og økonomiske forskelle. Potentialet for fremtiden er derfor stort, nu hvor EU-medlemskabet bliver en realitet. Økonomisk er opgaven for de nuværende EU-lande overkommelig og inden for det nuværende EU-budgets rammer på samlet 1,27 pct. af EU-landenes BNP. De nye landes samlede BNP udgør kun 4,9 pct af de 15 EU-landes BNP. Det er lig med Hollands BNP og i øvrigt på størrelse med hele Ruslands BNP.

Mens vi i Vesteuropa har lav økonomisk vækst, har de nye EU-lande høj økonomisk vækst, og deres udviklingsbehov vil være en

drivkraft for økonomi og beskæftigelse i fremtidens Europa. De økonomiske og sociale forskelle i Europa skal udlignes gennem de nye medlemslandes øgede aktivitet og EU-investeringer i landenes infrastruktur og udvikling. Der er ikke tale om fordeling af den nuværende rigdom, men om at skabe en udvikling, hvor de fattige i Europa bliver rigere, uden at vi i den rige del af Europa af den grund bliver fattigere.

Derfor må det forudses, at den frie bevægelighed for arbejdskraft ikke fører til en folkevandring fra de nye til de nuværende EU-lande. Men selvfølgelig vil flere end i dag søge et job på den anden side af den gamle øst-vest-grænse eller et andet sted i Europa, hvis det kan sikre en bedre indkomst og løse et arbejdskraftproblem. Det vil i et vist omfang være ufaglærte og faglærte, som kortvarigt vil søge et job. Det vil være unge og veluddannede, som ikke blot går efter at tjene penge, men også efter at få erfaringen fra at arbejde i et andet land. Spørgsmålet er: Vil det vælte arbejdsmarkedet omkuld i Danmark og andre vesteuropæiske lande, og vil det betyde, at der hermed sikres fri adgang til spekulation i brug af det sociale system til at modtage ydelser – og i en række tilfælde tage dem med sig til hjemlandet?

Denne debat har eksisteret, siden Danmark blev medlem af EU. Den har ved alle danske folkeafstemninger været misbrugt af nejsiden til over for den danske befolkning at tegne det skræmmebillede, at den danske arbejdsmarkedsmodel og det danske velfærdssystem er truet af EU-samarbejdet og EU-udvidelserne. Senest under eurokampagnen blev det til en debat om efterløn og folkepension, som helt igennem var en forvrøvet diskussion. Når der kan spilles så voldsomt på denne frygt, skyldes det den danske selvopfattelse, at vores velfærdssystem er Europas – verdens – bedste på alle områder, og at resten af Europa ikke tilnærmelsesvis har udviklet samme sociale velfærd. Udgangspunktet er imidlertid forkert. Lande med samme udviklingsniveau som Danmark har også udviklede velfærdssystemer, om end organiseret anderledes. Alle lande i Europa – også de nye lande – har en velfærdstradition. Det er derfor, vi kan tale om »det sociale Europa«, for på dette felt adskiller Europa sig fra alle andre kontinenter i verden. EU-udvidelsen betyder derfor også, at fundamentet under landene som velfærdssamfund styrkes, fordi vi sætter os fælles mål herfor.

i EU, og fordi vi i EU samarbejder om – som et supplement til vore nationale systemer – at sikre vore borgere sociale rettigheder, når de arbejder, bor, studerer osv. i et andet EU-land.

På arbejdsmarkedet har vi i Danmark tildelt arbejdsmarkedets parter og deres aftaler en markant rolle, og vi bruger kun lovgivning til at supplere med, hvorimod andre lande – også i Norden – lovgiver mere, som en slags »bund«, mens parterne så forhandler sig til yderligere rettigheder. Den danske model har sin styrke ved aftaler, men sin svaghed ved ikke at være dækkende for alle. Den danske model tjener i dag som inspiration for udviklingen af den fremtidige model for arbejdsmarkedets parter i Europa, samtidig med at den danske model forbedres til at håndtere den europæiske udfordring.

Med de fælles regler i EU i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed og de sociale rettigheder er det målet at sikre, at borgere, som arbejder, bor eller studerer i et andet land, ikke havner i en gråzone uden sociale rettigheder eller på et gråt/sort arbejdsmarked. Vi vil ikke have et EU, hvor vi får millioner af mennesker, der er uden social beskyttelse, som det bl.a. kendes fra USA. EU-udvidelsen stiller derfor krav om at styrke det sociale Europa frem for at svække det og til at styrke arbejdsmarkedets parter rolle i de enkelte lande og i EU, så der er styr på udviklingen. De fælles regler skal samtidig sikre landene i forhold til de forpligtelser, de har over for mennesker fra andre EU-lande, som i perioder arbejder i deres land.

Siden 1971 – altså før Danmark blev medlem – har der i EU eksisteret klare regler for sociale rettigheder for vandrende arbejdstagere m.v. Der findes klare regler for arbejdsløshedsdagpenge, efterløn, pension m.v.

Aftaler om lovgivning på EU-niveau om bl.a. arbejdsmiljø, udstationering, arbejdstid, deltidsansatte, vikarer, europæiske samarbejdsudvalg m.v. er alt sammen med til at sikre, at de velorganiserede forhold, der hersker på arbejdsmarkedet i Danmark og andre lande, ikke undergraves, men suppleres i EU som et svar på den europæisering og internationalisering, der sker af økonomien, virksomhederne og arbejdsmarkedet – uanset EU eller ej.

Disse regler og aftaler udstrækkes med EU-udvidelsen til de nye EU-lande og deres borgere. Det er samtidig en beskyttelse for de nuværende

lande og befolkninger imod, at et velorganiseret arbejdsmarked og velfærdssystem kan undergraves i form af lønmæssig og social dumping.

I spørgsmålet om arbejdskraft fra Øst- og Centraleuropa er der udarbejdet en række undersøgelser af, hvor mange der forventes at søge arbejde i de nuværende EU-lande de kommende årtier.

Der tales om et tal på 4 millioner mennesker. I forhold til Danmarks befolkning virker det voldsomt, men i forhold til de 386 millioner indbyggere i de nuværende EU-lande er der tale om ca. 1 pct. af den samlede befolkning i løbet af en årække. Fordeles det på landene, er der tale om relativt små tal land for land. For Danmarks vedkommende forventes det, at antallet af øst- og centraleuropæere, der vil søge arbejde i Danmark de næste 30 år, vil udgøre ca. 29.000 personer. Det er under 1.000 personer pr. år til ledige job. Mon ikke vi i Danmark skulle kunne klare denne opgave, hvis arbejdspladserne i øvrigt er der? Interessen for at søge job uden for eget land vil formentlig aftage med tiden i takt med, at udviklingen går fremad i eget land. Perioden frem til 2030 er samtidig den periode, hvor arbejdsstyrken i Danmark ventes at falde og antallet af ældre stige med 225.000 mennesker, så der vil blive mangel på arbejdskraft.

At bruge dette som undskyldning for at sige nej til EU-udvidelsen, som Dansk Folkeparti gør det, er derfor udtryk for en primitiv, snæversynet og kortsigtet nationalisme.

De eventuelle problemer, der kan opstå på det danske arbejdsmarked og med hensyn til det danske velfærdssystem som følge af den frie bevægelighed for arbejdskraft, er ikke snævert knyttet til EU-udvidelsen. Også af den grund er det helt urimeligt og uacceptabelt, at Dansk Folkeparti siger nej til EU-udvidelsen og det EU-medlemskab, som landenes befolkninger siger ja til ved folkeafstemninger.

Socialdemokraterne skønner ikke, at Danmark som følge af EU-udvidelsen og den frie bevægelighed for arbejdskraft vil stå med et stort problem med tilgang af arbejdskraft fra Øst- og Centraleuropa. Det samme gælder hvad angår eventuelle muligheder for at udnytte det danske sociale velfærdssystem.

Alligevel tager Socialdemokraterne disse spørgsmål dybt alvorligt, for der skal ikke herske tvivl om, at vi vil sikre et fortsat velorganiseret

dansk arbejdsmarked i samarbejde med arbejdsmarkedets parter, så eventuel udenlandsk arbejdskraft ikke risikerer at blive underbetalt og udnyttet til skade for danske lønmodtagere. Det vil vi derfor i de igangværende forhandlinger med regeringen løse inden udvidelsen den 1. maj 2004. Med hensyn til det sociale velfærdssystem vil vi ligeledes tage hånd om eventuelle særskilte problemer i forbindelse med EU-udvidelsen, så de ikke skader muligheden for den frie bevægelighed.

Spørgsmålet om legal arbejdskraft fra Øst- og Centraleuropa må ikke sammenblandes med spørgsmålet om illegal arbejdskraft, som skal bekæmpes målrettet af politiet, retsmyndighederne og arbejdsmarkedets parter. Socialdemokraterne har sammen med fagbevægelsen spillet en aktiv rolle for at få strammet lovgivningen og myndighedernes indsats over for illegal arbejdskraft.

Socialdemokraternes mål er, at vi fremover i Danmark har et velfungerende, velorganiseret arbejdsmarked og velfærdssamfund, men at det også udvikles i alle lande i Europa, og at vi i fællesskab – som et supplement til vore landes systemer – får skabt en forhandlingsmodel i Europa for arbejdsmarkedets parter samt et socialt Europa på de grænseoverskridende områder. Det er det stærkeste fundament overhovedet for, at vi kan bevare, forny og udvikle vore velfærdssamfund.

At tage befolkningerne i Øst- og Centraleuropa som gidsler for dette spørgsmål, der i forhold til udvidelsens perspektiver kun er af begrænset omfang og muligt at løse, viser Dansk Folkepartis manglende udsyn og respekt for landenes befolkninger.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget påpeger, at Dansk Folkeparti gennem flere år har opfordret såvel den tidligere som den nuværende regering til at iværksætte et analysearbejde forud for udvidelsen af EU mod øst.

Sund fornuft og forsigtighed taler for, at en så vidtrækkende beslutning som udvidelsen af EU fra 15 til 25 medlemslande først burde træffes efter, at man i hvert medlemsland, herunder naturligvis Danmark, havde gennemført grundige analyser og overvejelser.

Ikke mindst for Danmark, der kun omfatter ca. 1,5 pct. af den samlede befolkning i det nuværende EU og ca. 1,25 pct. af befolkningen i det udvidede EU, er det vigtigt at gøre sig konsekvenserne af EU-udvidelsen klare. Det danske velfærdssamfund er resultatet af gradvise reformer af samfundet gennem mange generationer, og den danske velfærdsmodel har skabt udstrakt social tryghed, lige muligheder og lige adgang til en lang række sociale tilbud inden for undervisning, social- og sundhedsvæsen m.v., som det selvsagt påhviler os at værne om.

Ved udvidelsen af EU opnår et meget betydeligt antal personer fra de europæiske lande, der har den mindst udviklede økonomi, adgang til at etablere sig eller tage arbejde i det nuværende EU, herunder i Danmark. Alene de nye medlemslande, der ligger nærmest ved Danmark – Polen og de baltiske lande, Estland, Letland og Litauen – har tilsammen mere end 45 millioner indbyggere eller næsten 7 gange så mange indbyggere som Danmark. Disse lande har en levestandard på kun cirka en tredjedel af levestandarden i Danmark, cirka tre gange så høj arbejdsløshed og lønninger, der udgør en brøkdel af de danske. Det ville være naturstridigt, hvis ikke store grupper af disse landes arbejdsstyrke ville være tiltrukket af de højere danske lønninger og den højere sociale velfærd her i landet. Det kan true arbejdsmarkedet med hensyn til det lønniveau, der er aftalt mellem arbejdstagere og arbejdsgivere, og det kan true selve den danske velfærdsmodel.

Såvel den tidligere regering som den nuværende har konsekvent afvist, at østudvidelsen kunne repræsentere noget problem for Danmark. I modsætning til f.eks. Tyskland og Østrig har Danmark heller ikke villet tage forbehold over for arbejdskraftens frie bevægelighed. Først på et meget sent tidspunkt, i efteråret 2002, under selve optagelsesforhandlingerne, anerkendte regeringen, at der måske kan foreligge et problem, for så vidt angår misbrug af danske sociale ydelser, og nedsatte på den baggrund en tværministeriel arbejdsgruppe, der den 11. april 2003 har afgivet en rapport under titlen »Danske sociale ydelser i lyset af udvidelsen af EU« (bilag 901).

Rapporten beskæftiger sig ikke med det lønpres, som mange forventer, når arbejdskraft fra Polen, Estland, Letland og Litauen lovligt kan

søge til Danmark og underbyde dansk arbejdskraft med lavere lønkrav.

Rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe godtgør, hvad Dansk Folkeparti hele tiden har påvist, nemlig at risikoen for et misbrug af danske sociale ydelser og dermed reelt en underminering af det danske velfærdssystem er nærliggende og reel. I rapporten peges således særligt på, at »utilsigtet« brug af danske sociale ydelser er særligt markant på tre områder, hvor mulighederne for at imødegå utilsigtet brug er begrænset. De tre områder, der omtales i rapporten, bl.a. på side 5, er:

Kontanthjælpsområdet. Arbejdstagerbegrebet er meget bredt efter EF-Domstolens praksis, og status som arbejdstager giver ret til kontanthjælp til personer, der ikke fuldt ud kan forsørge sig selv.

Børnepasningsorlovsydelsen kan tages med ud af landet.

Dagpenge ved sygdom, fødsel og adoption. Der opnås hurtigt (efter et kort arbejdsforhold) ret til ydelserne, og de kan tages med ud af landet.

Derudover omtaler rapporten, at *dagpengeydelse ved arbejdsløshed og social pension* er mindre sårbare områder end de tre førnævnte, men utilsigtet brug vurderes som en mulighed.

Uanset at embedsmandsrapporten giver Dansk Folkeparti ret i partiets advarsler om misbrugsmuligheder, må det med stor beklagelse konstateres, at regeringen ikke er indstillet på at træffe forholdsregler, der kan beskytte arbejdsmarkedet og den danske sociale velfærd mod presset fra de nye medlemslande. Regeringen har ladet forstå, at den vil tale med de politiske partier om sagen, men først til august 2003 forventes reelle forhandlinger indledt.

Det er efter Dansk Folkepartis opfattelse helt utilfredsstillende. Folketinget behandler samtidig med nærværende beslutningsforslag regeringens forslag til lov om Den Europæiske Unions udvidelse med Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenien og Slovakiet (L 222, fremsat den 30. april 2003). Det er et både rimeligt og relevant ønske at kæde beslutningen om udvidelsen med de ti nye lande sammen med en beslutning om de nødvendige forholdsregler, der kan beskytte det danske samfund mod de trusler imod vores velfærd og ar-

bejdsmarked, som Østudvidelsen udgør. Når Tyskland og Østrig har fundet det nødvendigt at beskytte tyske henholdsvis østrigske interesser ved, at de to lande sikrer sig 7-årige overgangsordninger for arbejdskraftens frie bevægelighed, ville det være helt naturligt, at Danmark traf tilsvarende forholdsregler.

Der er under udvalgsbehandlingen stillet en række spørgsmål, og Dansk Folkeparti har anmodet om at få optrykt spørgsmål nr. 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13 og 15 med besvarelser. Efter Dansk Folkepartis opfattelse viser besvarelserne af spørgsmål nr. 3, 6 og 11, at regeringen i sine overvejelser ikke har taget hensyn til virkningerne af, at Tyskland og Østrig forlanger overgangsordninger. Svarene på spørgsmål nr. 5, 13 og 15 viser, at man ikke rettidigt er gået i gang med at vurdere og forberede Østudvidelsens konsekvenser for arbejdsmarkedet. Endelig tyder besvarelsen af spørgsmål nr. 12 efter Dansk Folkepartis opfattelse på en urealistisk forventning om, at aflønning af arbejdstagere fra Østeuropa vil ske i overensstemmelse med danske overenskomster. De hidtidige erfaringer med ulovligt indvandret arbejdskraft fra de pågældende lande har tværtimod godtgjort, at mange – når de først er her – arbejder under langt ringere vilkår, end overenskomsterne foreskriver.

Der er samtidig en del uklarhed om, hvilken overenskomst en polsk entreprenør skal arbejde efter i Danmark. Hvis et polsk firma får hovedentreprisen på en opgave i Danmark og selv medbringer alle arbejderne fra Polen, vil det efter al sandsynlighed være den polske overenskomst, der skal arbejdes efter, og dermed vil det medføre unfair konkurrence for de danske arbejdere. Hvis det bliver den danske overenskomst, der bliver gældende, er det eneste, den sikrer, at de polske arbejdere så skal have den danske mindsteløn. Dermed vil der stadigvæk være tale om konkurrenceforhold, som de danske virksomheder ikke kan konkurrere under.

Dansk Folkeparti finder det uforståeligt og i realiteten direkte uansvarligt, at regeringen ligesom de tidligere regeringspartier har afvist B 56. Dansk Folkeparti advarer mod det pres på arbejdsmarkedet og på det danske velfærdssystem, der kan blive konsekvensen af, at Danmark undlader at forlange en overgangsordning. Dansk Folkeparti opfordrer derfor Folketingets øvrige

partier til endnu en gang at overveje deres indstilling.

Kristeligt Folkeparti, Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med

medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Charlotte Antonsen (V) nfm. Eva Kjer Hansen (V) Jens Kirk (V) Thor Gunnar Kofoed (V) Tina Nedergaard (V) Kristian Thulesen Dahl (DF) Karina Sørensen (DF) Lars Barfoed (KF) Gitte Seeberg (KF) Claus Larsen-Jensen (S) fmd. Henrik Dam Kristensen (S) Sophie Hæstorp Andersen (S) Ritt Bjerregaard (S) Jan Petersen (S) Villy Søvndal (SF) Elisabeth Arnold (RV) Keld Albrechtsen (EL)

Kristeligt Folkeparti, Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	56*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende B 56

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om, hvilke undersøgelser af arbejdskraftens frie bevægelighed Tyskland og Østrig baserer deres politik på, til beskæftigelsesministeren Spm. 2 om overgangsordningerne for arbejdskraftens frie bevægelighed i andre lande end Tyskland og Østrig, til beskæftigelsesministeren Spm. 3 om undersøgelser af arbejdskraftens frie bevægelighed, der tager højde for politikken i Tyskland og Østrig, til beskæftigelsesministeren Spm. 4 om regeringens vurdering af en svensk rapport om arbejdskraftens frie bevægelighed, til beskæftigelsesministeren Spm. 5 om Danmarks økonomiske fordele ved arbejdskraftens frie bevægelighed, til beskæftigelsesministeren Spm. 6 om, hvilke undersøgelser af arbejdskraftens frie bevægelighed der indgår i den danske regerings beslutningsgrundlag, til beskæftigelsesministeren Spm. 7 om den forventede udvikling i den danske arbejdsstyrke i perioden 2004-2009, til beskæftigelsesministeren Spm. 8 om, hvilke økonomiske gevinster udvidelsen forventes at medføre for nye og nuværende medlemslande, til beskæftigelsesministeren Spm. 9 om de økonomiske konsekvenser af arbejdskraftens frie bevægelighed i de nye medlemslande, til beskæftigelsesministeren Spm. 10 om øget udvandring fra Polen af højtuddannet arbejdskraft, til beskæftigelsesministeren Spm. 11 om antallet af personer fra visse af de nye medlemslande, der forventes at tage ophold i Danmark, til beskæftigelsesministeren Spm. 12 om regeringens vurdering af presset på det danske arbejdsmarked ved øget indvandring, til beskæftigelsesministeren Spm. 13 om fri etableringsret i Danmark for håndværksvirksomheder fra de nye medlemslande, til beskæftigelsesministeren Spm. 14 om andelen af kriminelle blandt indvandrere fra de baltiske lande, til beskæftigelsesministeren Spm. 15 om, hvilke nye kontrolopgaver udvidelsen vil medføre for de offentlige myndigheder, til beskæftigelsesministeren Spm. 16 om arbejdsløsheden i de nye medlemslande på kort og mellemlang sigt, til beskæftigelsesministeren Spm. 17 om konsekvenserne af en modernisering af landbruget i de nye medlemslande, til beskæftigelsesministeren
3	Svar på spm. 1 om, hvilke undersøgelser af arbejdskraftens frie bevægelighed Tyskland og Østrig baserer deres politik på, fra beskæftigelsesministeren Svar på spm. 2 om overgangsordningerne for arbejdskraftens frie bevægelighed i andre lande end Tyskland og Østrig, fra beskæftigelsesministeren Svar på spm. 3 om undersøgelser af arbejdskraftens frie bevægelighed, der tager højde for politikken i Tyskland og Østrig, fra beskæftigelsesministeren Svar på spm. 4 om regeringens vurdering af en svensk rapport om arbejdskraftens frie bevægelighed, fra beskæftigelsesministeren

Bilag til bet. o. f. t. beslutn. om overgangsordning vedr. EU's udvidelse mod øst

Bilagsnr.	Titel
	Svar på spm. 6 om, hvilke undersøgelser af arbejdskraftens frie bevægelighed der indgår i den danske regerings beslutningsgrundlag, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 7 om den forventede udvikling i den danske arbejdsstyrke i perioden 2004-2009, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 11 om antallet af personer fra visse af de nye medlemslande, der forventes at tage ophold i Danmark, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 12 om regeringens vurdering af presset på det danske arbejdsmarked ved øget indvandring, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 13 om fri etableringsret i Danmark for håndværksvirksomheder fra de nye medlemslande, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 15 om, hvilke nye kontrolopgaver udvidelsen vil medføre for de offentlige myndigheder, fra beskæftigelsesministeren
4	Svar på spm. 5 om Danmarks økonomiske fordele ved arbejdskraftens frie bevægelighed, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 8 om, hvilke økonomiske gevinster udvidelsen forventes at medføre for nye og nuværende medlemslande, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 9 om de økonomiske konsekvenser af arbejdskraftens frie bevægelighed i de nye medlemslande, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 10 om øget udvandring fra Polen af højtuddannet arbejdskraft, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 14 om andelen af kriminelle blandt indvandrere fra de baltiske lande, fra beskæftigelsesministeren
	Svar på spm. 17 om konsekvenserne af en modernisering af landbruget i de nye medlemslande, fra beskæftigelsesministeren
5	1. udkast til betænkning

Nogle af udvalgets spørgsmål til udenrigsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og udenrigsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra DF.

Spørgsmål 3:

Hvilke undersøgelser af vandrende arbejdstagere fra de nye EU-lande ud over gallup-undersøgelsen i Ugebladet A4 fra den 9. december 2002 tager højde for, at Tyskland og Østrig indfører overgangsordninger for den østeuropæiske arbejdskraft?

Svar:

Beskæftigelsesministeriet er ikke bekendt med, at der foreligger undersøgelser om fremtidige arbejdskraftvandring, der tager højde for de overgangsordninger, som Tyskland og Østrig har bebudet at ville indføre. Det skyldes bl.a., at den konkrete udformning af et regelsæt i Østrig og Tyskland endnu ikke er fastlagt.

Spørgsmål nr. 4:

På hvilke konkrete punkter finder regeringen, at de forhold, der gør sig gældende i den svenske rapport om EU's udvidelse og arbejdskraftens bevægelighed (»EU's utvidning och arbetskraftens rörlighet«, SOU 2002:116), ikke gør sig gældende for danske forhold?

Svar:

Regeringen er enig i den svenske udreders vurdering af, at EU's udvidelse næppe vil indebære alvorlige forstyrrelser på arbejdsmarkedet. Regeringen er samtidig enig med den svenske udredning i, at der på visse områder er en risiko for utilsigtet brug af sociale ydelser, medmindre man tager konkrete initiativer til imødegåelse heraf.

Spørgsmål nr. 5:

Hvilke økonomiske fordele opnår Danmark ved ikke at indføre overgangsordninger for arbejdskraftens frie bevægelighed (den såkaldte win-win-situation)?

Svar:

Det er regeringens opfattelse, at en fleksibel adgang til konkrete ledige job på det danske arbejdsmarked vil være til samfundsøkonomisk gevinst, idet dette kan afhjælpe en fremtidig arbejdskraftmangel i udvalgte sektorer. Det skal dog bemærkes, at indvandring medfører både øgede offentlige indtægter og udgifter, og således ventes den finanspolitiske holdbarhed ikke påvirket.

Spørgsmål nr. 6:

Hvilke undersøgelser om konsekvenserne ligger til grund for den nuværende og den forrige regerings beslutning om ikke at forlange overgangsordninger for arbejdskraftens frie bevægelighed i forbindelse med Østudvidelsen?

Svar:

Regeringen bygger sine vurderinger af fremtidige arbejdskraftvandring på EU-kommissionens informationsnote af 6. marts 2001 »The Free Movement Of Workers In The Context Of Enlargement« samt på en række europiske studier om emnet. Der henvises til beskæftigelsesministerens besvarelse til Folketingets Europaudvalg, alm. del bilag 32, løbenr. 559. Herudover indgår den af regeringen udarbejdede rapport om danske sociale ydelser i lyset af EU-udvidelsen som baggrund for fastlæggelsen af et fremtidigt dansk regelsæt på området.

Spørgsmål nr. 7:

Regeringen har i et notat til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg, »EU-udvidelsen og vandrende arbejdstagere« af 2. oktober 2002, forklaret, at Danmark har brug for vækst i arbejdsstyrken. Hvorledes hænger dette sammen med den stadig stigende arbejdsløshed i Danmark? Der bedes om et opdateret skøn over, hvor stor en arbejdsstyrke, opgjort i antal arbejdstagere inden for hovedområder, der efter regeringens opfattelse mangler i Danmark set i forhold til erhvervslivets forventede behov for yderligere arbejdskraft i femårsperioden 2004 til 2009.

Svar:

Regeringens vurdering af behovet for vækst i arbejdsstyrken beror på en vurdering af den langsigtede demografiske udvikling. De aktuelle udsving i konjunkturerne ændrer ikke dette overordnede billede.

Spørgsmål nr. 11:

Der foreligger flere forskellige skøn over, hvor stort et antal personer fra de nye medlemslande der må forventes at tage ophold i Danmark bl.a. med henblik på at opnå arbejde. Regeringen har foreløbig afvist de skøn, der bl.a. har været indeholdt i Ugebrevet A4 fra den 9. december 2002. Regeringen bedes derfor oplyse, hvilket skøn eller hvilke sandsynlighedsberegninger regeringen selv arbejder med, i særdeleshed for så vidt angår indrejse af personer fra Polen, Estland, Letland og Litauen. I besvarelsen bedes anført de talmæssige skøn, der tager højde for Tysklands og Østrigs bebudede forbehold. Hvis regeringen ikke har gjort sig nogen overvejelser om antallet af indrejsende, bedes dette oplyst. Ligeledes bedes det oplyst, hvis der slet ikke foreligger talmæssige skøn (bortset fra Ugebrevet A4), der tager hensyn til Tysklands og Østrigs forbehold.

Svar:

Der henvises til beskæftigelsesministerens besvarelse til Folketingets Europaudvalg, alm. del bilag 32, løbenr. 559. Der er i vurderingerne ikke taget højde for det regelsæt, der måtte blive taget i anvendelse i Østrig og Tyskland, da der endnu ikke foreligger oplysninger om udformningen heraf.

Spørgsmål nr. 12:

Er regeringen enig eller uenig i, at det danske arbejdsmarked vil komme under et væsentligt pres, herunder pres på lønningerne, hvis der efter Østudvidelsen sker en væsentlig tilstrømning af østeuropæisk arbejdskraft til Danmark?

Svar:

Regeringen forventer ikke, at det danske arbejdsmarked herunder lønningerne vil komme under et væsentligt pres som følge af østudvidelsen. Det skyldes dels, at tilstrømningen til det danske arbejdsmarked forventes at blive begrænset og dels, at aflønning af vandrende ar-

bejdstagere fra de nye EU-lande forventes at villeske i henhold til gældende overenskomster.

Spørgsmål nr. 13:

Vil der efter Østudvidelsen være fri etableringsret her i landet f.eks. for en polsk håndværksvirksomhed – eksempelvis murer- eller tømrerforretning eller lignende håndværksfag – og vil det i bekræftende fald være tilladt for sådanne virksomheder at ansætte lavtlønnet arbejdskraft fra deres hjemland, hvorved de pågældende virksomheder kan deltage i tilbudsgivning med betydelig lavere entreprisenummer end dem, tilsvarende danskejede virksomheder kan tilbyde? I bekræftende fald bedes oplyst, om dette kan forventes at føre til arbejdsløshed hos danske lønmodtagere og til lukning af danske virksomheder. Det bedes endvidere oplyst, om regeringen ser dette som en fordel for konkurrenceevnen her i landet eller som en ulempe for de danske lønmodtagere.

Svar:

EU-udvidelsen indebærer, at den frie etableringsret også omfatter virksomheder fra de nye EU-lande. I den udstrækning virksomheder fra de nye EU-lande, der efter udvidelsen etablerer sig i Danmark, skulle ønske at rekruttere arbejdskraft fra deres hjemland, skal dette ske inden for rammerne af det generelle regelsæt, der vil blive etableret på området.

Spørgsmål nr. 15:

Hvilke nye kontrolopgaver vil påhvile politi og andre offentlige myndigheder i forbindelse med østudvidelsen, herunder f.eks. opgaver med at konstatere, at personer fra de nye medlemslande alene indrejser, når der foreligger et ansættelsesforhold, og udvises, hvis dette ikke er tilfældet? Foreligger der en samlet beskrivelse af myndighedernes praktiske kontrolfunktioner og ansvar, eller er det hensigten, at danske myndigheder kun skal gribe ind efter henvendelse fra fagbevægelsen eller andre?

Svar:

Udformningen af kontrolopgaver, og etablering af det fornødne samarbejde mellem relevante myndigheder i den forbindelse, afventer en politisk stillingtagen til et fremtidigt dansk regelsæt vedr. EU-udvidelsen og vandrende arbejdstagere.